

SANA "LUONTO"

Hyvä herra, minä ihailen periaatteittenne lujutta ja väittämienne ihmeteltävää vilpittömyyttä, ja suhtaudun myötätuntoisesti poliittisiin ja uskonnollisiin mielipiteisiinne ja tuntemuksiinne. Sen tähden valitan syvästi, kuten teki myös keskustelukumppaninne Gallus, että te olette antanut tukenne opeille, jotka ovat täysin vastakkaisia muille näkemyksillenne. Noiden useiden oppien joukosta valitsen yhden, joka minusta näyttää olevan kovin monen uskonnottoman kompastuskivenä. Tämä käy ilmi tavastanne käyttäen sanaa "Luonto" ilmaisemaan jotakin positiivista, toiminnallista, vieläpä älyllistä olentoa. Edellisessä *The Republicanin* numerossa huomautitte, viitaten teihin kohdistuneeseen ateistinimitykseen, että vaikka ette tätä torjukaan, pidätte sitä aivan järjettömänä, sillä teidän käsityksenne mukaan tulee jokaisen ih-

misen tunnistaa Jumalassa tai luonnossa syytäisyys, josta aineellinen maailma juontuu. En muista täsmälleen sanojanne, mutta olen varma siitä, että tämä oli lausumanne sisältö.

Itse en taas mitään tuollaista syytä tunnusta, joten voisin tarvittaessa yrittää vakuuttaa teidät siitä, että moiselle uskomukselle ei ole mitään perustetta. Mutta iloitsen nähdessäni, että minut säästää tällaiselta työltä Gallusin ihailtava kirje. Sen tähden rajoitun lyhyeen tarkasteluun sanan "Luonto" merkityksestä ja soveltamisesta.

Kaikki inhimillinen tieto koostuu tosiasioista, tai ilmiöistä, jotka havaitaan aisteilla ja taltioidaan kielellä. Näiden ilmiöiden tutkimista kutsutaan Luonnon tutkimiseksi: ilmiöiden summa, tai inhimillisen tiedon kulloinenkin kokonaisuus, tarkoittaa yksittäistapauksista abstrahoitua Luontoa. Mikäli näin on, huomaatte tekin heti, kuinka mieletonnä on olettaa minkään olevan Luonnon *syytä*. Luonnolle itselleen on etsittävä syy; tai pikemminkin sille on turha hakea mitään syytä, sillä jos sillä sattuisikin syy olemaan, jää se iäksi tietymättömiin.

Havaitsemiemme ilmiöiden on huomattu seuraavan toisiaan tietyssä järjestyksessä; saman tapahtuman on poikkeuksetta havainnoitu edeltävää samaa tapahtumaa. Kun riittävä määrä tällaisia seuraamuksia on havaittu, tulee mahdolliseksi ilmaista ne tietyllä joukolla yleisiä väittämiä, joita on kuvaannollisesti nimetty Luonnon Laeiksi, mutta jotka todellisuudessa eivät muistuta lainkaan lakeja. Laki on yleisluontoinen käsky, jonka kansakunnan hallitsijat antavat. Vertaus tämän ja ilmiösarjan sanallisen ilmaisun välillä on kaukaa haettu; jälkimmäistä on järjetöntä kutsua luonnonlaiksi.

Kun tämä sanonta saatiin esitellyksi, siihen tarttuivat oitis runoilijat ja salaoppineet, jotka alistivat sen omille tulkitusperilleen. Luonto henkilöitiin: ilmaisusta luonnonlaki, joka alunperin tarkoitti vain luonnon tai luonnollisen maailman säätelyyn tarvittavaa lakia, tuli laki, jonka jumalatar Luonto sääteli luotujensa noudatettavaksi. Runoilijain huomasta tämä mielikuviushahmo karkasi nopeasti filosofien tykö, mistä seurasi virhe varustaa luonto luovalla voimalla. Jos käyttää tätä sanaa aineellisten ilmiöiden selittämiseen, vaihtaa vain järkipärisen epäilyksen mystiseen ja runolliseen teismiin. Toki riittävät argumentit, joilla pirstotaan usko ainetta edeltävään ja älylliseen Olentoon, tuhoamaan myös tarkoituksettoman sanan "Luonto".

Suurimmalla kunnioituksella teidän,
Muuan ateisti

Suomentanut J. S. Tuusvuori